

commissaris (rechter-commissaris) en officier-secretaris (griffier) bij de generaal melden, de drie leden van de krijgsraad moest hij zelf benoemen.¹ Van desertie verdachten waren er, helaas, genoeg, maar aan meer dan één vonnis had de generaal geen behoefte. Nog in de nacht van 11 op 12 mei werd het geval van de gevluchte vaandrig uitgezocht. 'De volgende morgen bleken er', aldus de generaal,

'enkele haken en ogen aan te zitten waardoor het twijfelachtig was of de krijgsraad de doodstraf zou uitspreken. Dat had ik echter nodig. Er was in de tussentijd echter een veel duidelijker geval voorgekomen van een sergeant van de compagnie pantserafweergeschut van 19 R.I.² die onder het voortdurend verkondigen dat de Grebbeberg gevallen was, terugtrok en zijn terugtocht reeds had voortgezet tot Nieuwersluis . . . Hij had behalve zijn eigen kanon met trekker nog een andere trekker zonder kanon bij zich met kerels er op die zich er bij gevoegd hadden.'³

Het geval van de vaandrig werd terzijde gelegd; de sergeant moest het waarschuwend voorbeeld gaan vormen. Wat hij gedaan had, had generaal Harberts 'aanvankelijk niet willen geloven'.⁴ Wat waren dat voor troepen waaruit de 4de divisie bestond? Aan 'niet meer dan honderd man vijand' was, meende hij, de voorpostenstrook geheel nodeloos prijsgegeven; van de Grebbeberg vluchtte men eenvoudig weg – hier moest met harde hand, met harde woorden ingegrepen worden. Trad kolonel van Loon wel energiek genoeg op? In feite deed de kolonel wat hij kon, maar de ongeduldige, snel opgewonden generaal Harberts had een tegengestelde indruk, deelde die aan generaal van Voorst tot Voorst mee en het resultaat was dat de kolonel op de avond van 11 mei te horen kreeg, dat de voorpostenstrook persé op de 12de hernomen moest worden en dat de commandant veldleger hem persoonlijk verantwoordelijk stelde voor het behoud van de Grebbeberg met omgeving⁵ – hetgeen betekende dat de kolonel, ging de Grebbeberg verloren, op zijn minst uit zijn functie ontheven zou worden.

Met dat vooruitzicht ging hij de nacht van 11 op 12 mei in.

Noord-Brabant

Met het oog op de Duitse doorbraak bij Mill had, zoals wij in ons vorig

¹ A.v., p. 114. ² Het 19de regiment infanterie, dat samen met het 8ste de 4de divisie vormde. ³ Getuige J. Harberts, *Enq.*, dl. I c, p. 444. ⁴ A.v. ⁵ Nierstrasz: *Veldleger*, p. 57.